

неорганічних сполук» тощо), інтегровані уроки («Будівельні матеріали» [2, с. 82-91], «Походження життя на Землі», «Геометрична хімія» [3, с. 23-27]).

Розробка програм та науково-методичних матеріалів для викладання курсу хімії повинна йти від суспільно значущих практичних проблем, в ході обговорення та вирішення яких можна засвоювати зміст хімії як науки, постійно визначаючи її значення в реальному житті, роль хімічних знань у прийнятті відповідальних життєво важливих рішень на рівнях від сімейного до національного (такі програми розроблені у США).

Література

1. Основи прикладної хімії: Програми курсів основ природничих дисциплін за вибором для загальноосвітніх шкіл, ліцеїв та гімназій. – Київ, Перун: 1996. – С. 102-111.
2. Бондар Л.О., Крилова Н.В. Використання будівельних матеріалів Донбасу: Патріотичне виховання школярів засобами природничо-математичної освіти / Уклад. Дубовик О.С., Маслова В.Р., Гладушина Н.О., Бондар Л.О., Дідусь О.Г., Лисенко Н.І. – Луганськ: СДП Резников В.С, 2007. – С. 82-91.
3. Крилова Н.В., Железнякова Л.І. Геометрична хімія // Хімія. ВГ «Основа». – 2007. – № 23. – С. 23-27.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ ЗАСОБАМИ МЕТОДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Крючок Л.М., Подорожна І.В. (м. Луганськ, Україна)

Освіта ХХІ століття орієнтована на нові потреби суспільства, в якому особистість проголошено соціальною цінністю. Це висуває нові вимоги до професійної підготовки майбутніх вчителів, які спроможні створити передумови для формування в учнів різних видів компетентностей. Останні полягають в орієнтації результату освіти не тільки на засвоєння певної суми знань та вмінь, а на їх практичне використання, що дозволить випускникам успішно розв'язувати проблеми, з якими вони зустрінуться у реальному житті.

Компетентнісний підхід у системі сучасної національної освіти практично можливий за умови органічного поєднання двох взаємопов'язаних ланок – компетентнісний педагог та компетентнісний учень.

Компетентнісний учитель інтегрує в собі високий рівень професійних, педагогічних, психологічних, соціальних якостей та здійснює системний підхід до: визначення цілей, актуальних для розвитку особистості учня, мотивів, стимулів; відбору змісту навчання у предметі, якому він навчає; організації освітнього процесу з врахуванням реалій сьогодення та найближчого майбутнього учня; відбору та впровадження у навчальний процес сучасних освітніх технологій; створення варіативних методик навчання на основі результатів власних досліджень; діагностики, кореляції та контролю результатів навчання кожного учня.

Підготовка компетентнісного вчителя хімії на кафедрі хімії та біохімії ЛНУ імені Тараса Шевченка є однією з важливіших задач викладачів, яка базується на комплексі методичних та спеціальних дисциплін, з їх різноманітними формами, методами навчання, де засвоєння досвіду роботи та розвиток творчості є показником якості освіти.

Так, комплекс методичних дисциплін складають обов'язкові дисципліни та дисципліни за вибором студента: «Шкільний курс методики викладання хімії», «Методика вивчення загальної та неорганічної хімії», «Методика вивчення органічної хімії», «Методика розв'язування та складання задач з хімії», «Техніка шкільного експерименту та виготовлення наочних посібників». Кожна з

дисциплін за аналізом знань, вмінь відповідає за готовність вчителя до формування у школярів загальнопредметних, ключових, спеціальних компетентностей, забезпечує підготовку до профорієнтаційної роботи, розвитку творчості, гуманістичних рис особистості, виховання екологічної культури та культури здорового способу життя на етапах основної та старшої школи.

Зазначимо, що методична наука з хімії стоїть на перспективних шляхах розвитку освіти, а напрацьований матеріал на «допомогу вчителю», який стосується навчання учнів в основній школі заслуговує уваги і подальшого використання. Недостатньо розробленою в методичних дисциплінах є ланка диференційованого навчання в старшій школі. Тому цим питанням змістовного та процесуального характеру присвячені методичні спецкурси з загальної, неорганічної та органічної хімії, де є можливість за рахунок навчання студентів використанню сучасних технологій: особистісно-орієнтованого навчання, організації групової навчальної діяльності, навчання як дослідження, розвиваючого навчання створити умови для формування компетентностей вчителя в роботі за різними напрямками навчання. Цим питанням присвячені ряд наших робіт [1; 2; 3; 4]. Але підготовці вчителя за гуманітарним напрямом приділяється недостатньо уваги про що свідчать опитування та анкетування вчителів курсів підвищення кваліфікації, що створює певні труднощі в роботі.

З метою вирішення означеної проблеми нами розроблений і апробований експериментальний спецкурс «Хімія і мистецтво», який націлений на розвиток креативності у студентів, що є важливим показником професійності. Зміст курсу представлений наступними темами:

- хімія очами літературних діячів;
- хімія на службі живопису;
- хімічні речовини і матеріали у скульптурі;
- хімія в фотографії;
- художня цінність і властивості скла;
- видатні хіміки на службі мистецтва;
- музика хімії;
- історія хімії в мистецтві;
- акторська майстерність вчителя хімії.

Обрана нами тематика цілком відповідає можливостям і потребам гуманітаріїв, які відрізняються специфікою мислення, схильні до образності, емоційного прийняття дійсності тощо.

В методичній практиці за цією проблемою розроблені матеріали елективного курсу для старшої школи [5], що сьогодні користуються попитом як серед вчителів, так і серед учнів. Це підкреслює необхідність кваліфікованої підготовки за цим напрямком майбутніх вчителів ще на етапі навчання в університеті.

Протягом вивчення спецкурсу студенти беруть участь у різних видах творчої діяльності: складають дидактичні казки, короткі оповідання та вірші на хімічну тематику, створюють моделі незвичайних пам'ятників хімічних об'єктів, моделюють уроки та фрагменти уроків за обраною темою, позакласні заходи тощо. Захист розроблених моделей і матеріалів відбувається у формі рольової гри, де студенти виконують функції вчителя, учнів, а потім, при обговоренні, методистів.

На нашу думку, творче поєднання традиційних та інноваційних технологій в процесі вивчення комплексу методичних дисциплін, яке ґрунтується на діяльній підході та принципах свідомості і діяльній активності, співробітництва і партнерства, дозволяє формувати педагогічну майстерність у студентів, готувати для сучасної школи вчителів-новаторів, учителів – майстрів своєї справи.

Література

1. Крючок Л.М. Підготовка вчителя хімії до роботи в старшій школі засобами інноваційних педагогічних технологій./Крючок Л.М., Роман С.В., Міквабія З.І. Зб. наук. праць східноукраїнського університету імені В.Даля. – Ч.1. – Луганськ, 2006, – С.182–184.
2. Крючок Л.Н. Формирование навыков безопасной жизнедеятельности у студентов в процессе изучения химических и методических дисциплин./ Л.Н.Крючок, С.В.Роман./Вісн.Луган.нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – 2009. –№6(169). – С.140–145.
3. Роман С.В. Формування в учнів поняття про хімічну безпеку як невід'ємну складова екологічної компетентності в процесі вивчення неорганічної хімії./Роман С.В., Крючок Л.М./Освіта донбасу. –2009. –№6. – С.13–23.
4. Роман С.В. Формування культури здоров'я в учнів старшої школи в процесі вивчення органічної хімії. /С.В.Роман, Л.М.Крючок //Освіта Донбасу. – 2007.- №2(121). – С.26-32.
5. Титова И. М. Химия и искусство / И. М. Титова. – М.: Вентана-Граф, 2007. – 368 с. – (Библиотека элективных курсов)

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ

Гриньова М.В., Кузема І.І. (м. Полтава, Україна)

Потреби життя, шкільна практика ведуть сьогодні до нового розуміння процесу навчання. Згідно із Законом України "Про освіту", Державною національною доктриною розвитку освіти України в ХХІ столітті, концепцією загальної середньої освіти, повинен бути здійснений кардинальний перехід від традиційного інформаційно-посягального навчання, зорієнтованого на передачу готових знань, до особистісно-розвивального, спрямованого не тільки на засвоєння знань, але й на їхнє творче застосування безпосередньо в навчальному процесі.

Сучасна дидактика покликана спроектувати такі умови, за яких дитина буде свідомо включатися до навчальної діяльності, відчуваючи потяг до її процесу, усвідомлюючи причетність до змісту навчання як певних характеристик середовища її існування.

Одним із напрямків забезпечення особистісної включеності до навчального процесу є ігрове моделювання, коли учень стає учасником дієвого освоєння певних реалій, поданих через ситуативно найбільш значущі їхні якості. Це підтверджують, зокрема, дослідження О.Жорник, Є. Мінскіна, О. Огієнко, П. Підкасистого, Г. Селевка, Ж. Хайдарова, П. Щербаня та інших.

Активна пізнавальна діяльність дитини набуває особистісного сенсу лише тоді, коли вона спрямована на формування у неї цілісної картини світу. В свою чергу, єдина наукова картина світу має дві складові – соціальну та природничонаукову, що умовно поділяється на фізичну, хімічну і біологічну. Остання є особливо значущою для учня, оскільки відображає відносини природи в цілому та людини як її органічної частини, вирішує важливі проблеми життєтворчості як стосовно власного організму і його безпосереднього оточення, так і стосовно збереження біосфери нашої планети в цілому. Такі глобальні завдання повинні розглядатися в творчому середовищі, з залученням не лише інтелекту, а й емоцій, що в сукупності складають рушійні сили процесу свідомого освоєння дійсності.

Література

1. Белова Е. К. Методологические основы дидактических технологий: [монография] / Белова Е. К., Брюханова Н. А., Коваленко В. Э. – Х.: УИПА, 2008 – 132 с.